

منطق فازی رویکردی نو در مباحث نوآوری (با تکیه بر بخش روستایی و کشاورزی)

مهدی کریمی دهکردی - حسین یادآور

دانشجوی دکتری ترویج و توسعه روستایی دانشگاه تبریز - هیات علمی گروه ترویج و توسعه روستایی دانشگاه تبریز
karami596@yahoo.com

باتوجه به نظریه نشر، فنآوری‌های نو می‌توانند تغییرات و واکنش‌هایی را در جامعه روستایی و کشاورزی داشته باشد. راجرز معتقد است اگر چه حقیقت دارد که ما بیش از هر زمان دیگر، در عصر تغییر زندگی می‌کنیم اما ساختار نظام اجتماعی حاکم، مانع نشر نوآوری‌ها می‌شود، به عقیده وی فرایند تغییر اجتماعی شامل سه مرحله پی‌درپی شامل: (۱) ابداع (۲) نشر (۳) پیامدها بوده و همچنین چهار عنصر تشکیل دهنده اشاعه عبارتند از: (۱) نوآوری، که به وسیله (۲) کانال‌های ارتباطی ویژه‌ای، (۳) در طول زمان با سایر اعضای (۴) نظام اجتماعی در میان گذاشته می‌شود. راجرز در همین حال گزینش‌کنندگان نوآوری‌ها را براساس میزان استقبالی که از نوآوری می‌کنند به ۵ گروه نوآوران، اقتباس‌گران اولیه، اکثریت اولیه، اکثریت متاخر و عقب ماندگان طبقه بندی کرده است، حال در این پژوهش که به شیوه مروری صورت گرفته است، سوالات اصلی آنست که فرایند تغییر اجتماعی، عناصر تشکیل دهنده اشاعه و همچنین طبقه بندی بر اساس میزان استقبال از نوآوری با این شفافیت قابل طبقه بندی بوده و دارای مرز شفاف هستند؟ و یا به زبان ساده تر به صورت مجموعه های ۰ و ۱ دارای قطعیت مرزبندی می باشند؟ در اینجا مبحثی به نام چند ارزشی بودن و یا ابهام که در ادبیات اخیر به نام مجموعه های فازی از آن یاد می شود، نمود پیدا می کند، منطق فازی فراتر از منطق ارزشهای "صفر و یک" علوم کلاسیک رفته و درگاهی جدید برای دنیای علوم می‌گشاید. فازی از فضای بین دو ارزش "بپذیرم" یا "نپذیرم" ارزش جدید "شاید بپذیرم" یا "می‌پذیرم اگر" را استخراج کرده و به کار می‌گیرد، واقعیتی که به شکل محرز وجود دارد، آنست که نوآوری‌ها بر اساس منطق صفر و یک پذیرفته نمی‌شوند، در نتیجه رویکرد در این مورد منتج به تغییر و حرکت به سوی فازی شدن بوده و با شرایط جدید مناسب تر آنست که دیدگاه فازی به طور جدی در مباحث نوآوری ورود پیدا کند و دامنه آن گسترش یابد، در پژوهش حاضر به سوالات ذکر شده در بالا، با رویکرد فازی پاسخ داده شده، به نحوی که در پایان به این نتیجه دست خواهیم یافت، مرز مشخصی در این خصوص وجود نداشته و از آنجایی که در مباحث مرتبط با علوم انسانی و اجتماعی (در اینجا روستا و کشاورزی) با مقیاس های نسبی کمتر سر و کار داشته، ضرورت توجه به این رویکرد بیش از پیش احساس می‌گردد.

واژه‌های کلیدی: روستایی، رویکرد، کشاورزی، منطق فازی، نوآوری